

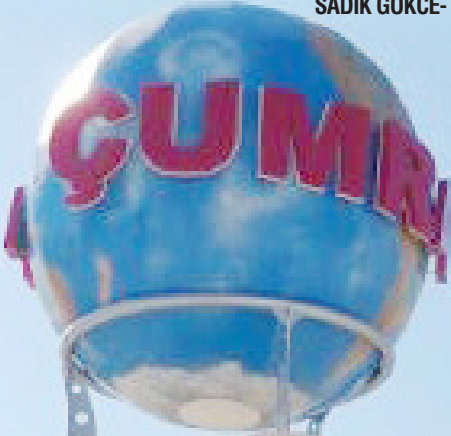

9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

CİLT: 1 • SAYI: 9

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
SADIK GÖKCE- SEDAT ULUPINARLI

26 ŞUBAT 2022 CUMARTESİ

ÇUMRA

'CEMREYİ' BEKLIYOR

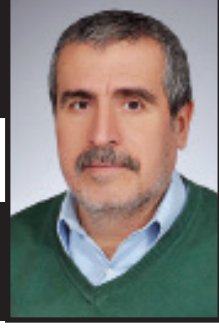
YAYIN KURULU

- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

İÇİNDEKİLER

- BİR KAVUN SATMA HİKAYESİ YA DA...
SADIK GÖKCE
- ÖYLE BİR GEÇER Kİ ZAMAN
NADİRE YETİŞ
- AVUÇLARIMDA MORARMIŞTI
TIRNAKLARIN ELİFE YILMAZ MISRAL
- ÇUMRA'NIN DERELERİ
M.YAVUZ ÇOLAK
- ÇUMRAMIZIN GEÇMİŞİNE ÖZLEM
MEHMET DEMİR
- KEMALETTİN DANIŞIK VE ÇUMRA FIRINCILARI
SEDAT ULUPINARLI
- ÇUMRA'DA TARIM
MEVLÜT MÜLAYİM
- CEMRE VE ONA ATFDİLEN İNANÇLARIMIZ
ANUŞ GÖKCE
- ÖZGEÇMİŞİM
MUSTAFA ARICI

BİR KAVUN SATMA HİKAYESİ YA DA...

SADIK GÖKCE

sadikgokce@hotmail.com

Bu yazımda Çumra Kavununun hayatında bıraktığı aykırı bir hatıramı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Saniyorum 1973 veya 74 yılı idi. Yaz

tatili döneminde sık sık yaptığımız bir iş olan Çarşamba Çayında yüzmeye gitmeyi istedik. Anamgil Teyzeme yufka yapmaya gitmişlerdi. Teyzem o zamanlar bizim Günaşık Fabrikası dediğimiz yerde bekçilik yapıyor ve burada bulunan bir evde oturuyorlardı.

Abim, teyzemin oğlu rahmetli Seyfettin ve akrabamız Ali Develi ile birlikte idim. Küçük olduğum için anamdan izin alıp gideyim diye düşündüm. Anam izin vermek istemedi... Bunun için birçok gerekçe sıraladı. "Orada çocuklara kurşun atıyorlarmış!" dahi dedi. Ama biz dinlemedik bütün bu söylenenleri ve akşam öğrenilince dayak yeme ihtimaline rağmen yine de yüzmeye gittik. Bük dediğimiz bir yer vardı, tavuk çiftliği yakınında. Bulduğumuz yere orası yakındı. Hem orada balık tutup, pişirip yiyorduk.

Hemen öğle sonrası çıktık yola. Yarım saat kadar süren bir yürüyüş sonrasında gideceğimiz yere ulaştık. Biraz oynadık, çamurda yuvarlandık, yüzdük... Balık tutup tutmadığımızı şu an hatırlamıyorum. Ama ikindiye kadar orada kaldık. Çok geç kalırsak anamız şüphelenir diye yola çıktık. Oynayarak dönüyoruz eve doğru. Hani kavun hikâyesi anlatacağın dediğini duyar gibi oluyorum. Şimdi kavun hikâyemize başlayabiliriz.

O zamanlar Çumra'nın hemen kenarında tarlalar vardı evlerle çayın arasında. O yıl tarlalara kavun ekilmişti. Çiçekler dökülmüş, yeni yeni hırtlağa dönüyordu kavunlar. Bu arada birkaç silah sesi duyduk. Hepimizi bir korku aldı. Hani anam "Çocuklara kurşun atıyorlarmış" demişti ya... Bu korku ile kaçmaya başladık.

Fakat koşarken benim ayağımda bir sızı vardı aynı zamanda ayağımın altına sıcak bir şey sızıyordu. Eğilip ayağıma baktığımda ayakkabımın kan içinde olduğunu gördüm. Abime doğru dönüp "abi ben vuruldum" diye bağırdım ve olduğum yere çöktüm. Abim yanıma geldi, ayağımdan akan kanı görünce biraz ilerideki tarlanın içinde bulunan adamlara doğru koştu. Adamlar bir şeyden habersiz konuşuyorlardı. Abim yanlarına varınca olayı fark ettiler ve yanıma doğru yürümeye başladılar.

Benim bulunduğum yere gelen adamlar ayağımdan akan kanı görünce hemen kucaklarına alıp araba ile hastaneye götürdüler. Burada yapılan tedavide kurşunun derinin altından geçip öbür taraftan çıktığı görüldü. Kemik zarar görmemişti. Adamlar beni getirip eve bıraktılar.

Anam eve dönünce benim o halimi gördü, ne yapacağını şaşırıldı. Hemen abimi babamı çağırmasına gönderdi. Babam kerpiç kesiyordu ve bunun için de ikindiden sonra çamur karmaya giderdi.

Babam eve gelince anam "hemen çocuğu da al karakola götür" dedi.

Bu ara dedem de gelmişti. Babam beni kucağına alıp karakola gitti, olayı anlatıp şikâyetçi oldu. Karakoldan bir bekçi gönderip olayın failini çağırıldı. Adam geldi, babamı görünce... "Yav Durmuş ağa senin çocuğun muydu? İnan bir kastım yoktu, bir kaza oldu. Çocukların orada olduğunu görmedim. Tarladaki kavunu iyi bir fiyata kabala sattım. Sevincimden silahımı çıkarıp birkaç el ateş ettim. Merminin birisi çocuğa değmiş... Cezam ya da borcum ne ise çekmeye hazırım." dedi. Sonuçta babamın Ahmet ağa diye hitap ettiği kişi ile anlaşıldı, davacı olunmadı ve olay kapandı.

NOT: Olayın kahramanı Ahmet ağa, Batumlu Deli Ahmet (Tanınverdi) isimli kişi idi. Allah rahmet etsin.

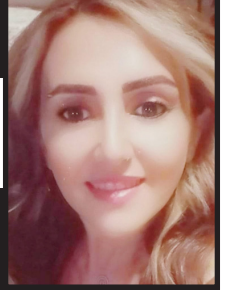
ÖYLE BİR GEÇER Kİ ZAMAN

Her insan kendi hayatına, istekleri doğrultusunda yön verebilmelidir diye düşünüyorum. Bu isteklerimizin yerine gelebilmesi için de çok çalışmalıyız. Nitelikli, karakterli bir birey olarak geleceğe umut salabilmeyi davranışlarımıza yansıtıp gençlere örnek olmalıyız. İnsanın niteliğini de kendi özünün yanında hayata adım attığı ailesi, arkadaşları umut bağladığı öğretmenleri ve içinde bulunduğu toplumun yapısından oluşturulduğunu düşünüyorum. Tabi nitelikli bir birey olarak başarılı olmak inançla çıkılan zor, keskin yolun sonuna sabırla ulaşmaktır. Kolay olmayan bu yolda karşılaşılan her zorluk yarının sorunlarını bugünden çözeceğimiz bir eğitim arenasıdır

Ben de Nadire Yetiş olarak ilkokul ortaokul ve lise yıllarımı Çumra'nın çeşitli okullarında bitirdim. O zamanlar aklıma koyduğum, hayatıma yön vermeye çalıştığım, karakterimin oturduğu çocukluk ve gençlik yıllarını sizlere aktarmaya çalışacağım.

Eğitim hayatıma Hüriyet İlkokulunda başladım. Özlem ekmek fırınının karşısında dediğinizde herkesin gözü kapalı bulabileceği bana göre Çumra'nın en güzel okulunda.

Dürdane isminde hepimizin çok sevdiği bir öğretmenimiz vardı. Evi okulumuzun yakınlarında olduğu için arkadaşlarla toplanır evinden onu almaya giderdik. Çumra Endüstri Meslek Lisesinin arka tarafına düşüyordu evi. Mavi kapılı, dışında ufak bir kapı tokmağı olan küçük şirin bir evde yaşardı. Kapısının üstünde zili yoktu. O tokmağa birkaç kez vurup sesini duymayı bile heyecanla beklerdik. İçeriye girer girmez evinin kendine has kokusunu hissetmenin duygusu apayrıydı. Sanki gözümüz kapalı olsa bile o evin öğretmenimizin olduğunu bilecek kadar benimsemiştik. Her zaman güler yüzüyle karşılardı bizi. Sanki bir öğretmenden çok fazlasıydı. Okula kadar hep beraber sohbet ederek yürür, okul çıkışı bizim için elinden geleni yapardı. Zaten o zamanlar Çumra'da en iyi Atatürk İlkokulu, bir de bizim okulumuz vardı. Bilgi yarışmalarından, spor müsabakalarına kadar hep bir yarış halindeydik. Bu durumda bizim için avantaja dönüşüyordu. Bilgi yarışmalarına diğer okullarda katılırdı ama birincilik ya da ikincilik

NADİRE
YETİŞ

hep bu iki okul arasında paylaşıldı. Yıllarca bu durum hiç değişmedi. O yüzden okul olarak başarılı olmak gibi bir sorumluluğumuz vardı hepimizin. Benim ezber yeteneğim çok kuvvetliydi. Okuma parçalarını birkaç defa okumam, ezberlemem için yeterli olurdu. Bu durum öğretmenlerim ve arkadaşlarım tarafından şaşkınlıkla karşılanırdı. Her zaman derslerimize düzenli bir şekilde çalışır her konuda kendimizi geliştirmek için çaba sarf ederdik.

O yıllarda milli bayramlar okullarda çokkulu bir şekilde kutlanırdı. Bayrama hazırlanış heyecanımız, bayram günleri yaklaştıkça çok daha fazlalaşırı. Bayraklarımızı, balonlarımızı alıp bir hafta öncesinden sınıflarımızı süslemeye başladık. Şiirler ezberler günün anlam ve önemini anlatan yazılar okuyarak anlatmaya çalışırdık. Ata barı gibi müziklerin eşliğinde halk oyunları oynar piyesler hazırlanırdı. Son provalar bile bayram tadında festival havasında geçirdi. Annelerimizin kendi elleriyle hazırladığı rengarenk bayram kıyafetlerini giymenin mutluluğu tarifsizdi. Hani "anlatılmaz yaşanır" dediklerinden duyguları. Bütün akrabalar çağırılırdı gösterilere. Kutlama yapılacağı gün saatler geçmek bilmezdi. Annemiz, babamız, dayımız, halamız kim gelecekse bizi seyretmeye gözümüz hep okul bahçesinin kapısında olurdu. İçimizdeki tarifsiz mutluluğun da etkisiyle çok güzel gösteriler hazırlardık.

Okulumuza çok sık müfettiş gelmezdi ama yine de müfettişin geleceği günlerde dikkatli olmamız öğretilmişti hepimize. Bir gün öğretmenimiz müfettiş geleceğini söylediğinde hepimiz çok heyecanlandık. İkinci dersin ortalarına doğru sınıfın kapısı çaldı. Orta yaşlarda güler yüzlü bir adam içeri girdi. Sanki önceden bizleri tanıyormuş gibi samimi bir şekilde sohbet etmeye başladı. Ben de dikkatini çekmiş olacağım ki: "Kızım senin adım ne?" Diye sordu. "Nadire öğretmenim" dedim.

"Sen büyüyünce avukat olacaksın galiba sende bu yeteneği gördüm ben. Bunun için çok çalışman gerekiyor biliyorsun değil mi?" Diye sorduğunda benimle ilgilenmesi çok hoşuma gitmişti. Diğer arkadaşlarımla da tek tek ilgilendi. Bize örnek olabilmek için birçok tavsiyelerde bulundu. Müfettiş kelimesinden korkmamamız gerektiğini öğretmişti adeta bize. Hepimizden söz aldı. İleri de iyi birer insan olup meslek sahibi olmamız için çok çalışacaktık. Müfettişin, okuldan ayrılması bile törenle olmuştu sanki. Hepimiz kapıya kadar çıkıp uğurlamıştık. Sonrasında bir daha hiç müfettiş kelimesi bizi korkutmamıştı.

Zaten son sınıftaydık bursluluk sınavlarını hazırlanıyorduk. Dışı koyu yeşil renkte, üstünde "Fen Liselerine ve Anadolu Liselerine Hazırlık" yazan bir kitabımız vardı. Herkesin çalıştığı hemen hemen tek kitaptı bu. İyi bir okul kazanmak için çok çalıştık. O yıl Çumra'ya ilk Anadolu Lisesi açılmıştı. Konya'da okumaktansa ailemin yanında okumayı tercih ettim. Aldığım puanla Çumra Anadolu Lisesine kaydımı yaptırarak. Babam çok sevinmişti. Gözünün önünde okuyacaktım.

Okulumuza ait bir binamız bile yoktu. Atatürk İlkokulunun ek binasına yerleştirmişlerdi bizi. Sadece iki sınıftık. Şerafettin Arslan, isminde çok disiplinli bir müdürümüz vardı. Öğretmenlerimiz de üstümüze titrerlerdi. İbrahim Yazgan, Emine Algül, Hikmet Atalay isminde çok değerli üç öğretmenimiz vardı. Hazırlık sınıfından başlamıştık derslerimize. İlerleyen zamanlarda matematik ve fen bilgisi derslerini bile İngilizce olarak işledik. Sınıfımızda Türkçe konuşana ceza verilirdi. O kadar çok çalışıyorduk ki nerdeyse kafamızı hiç derslerden kaldıramaz duruma gelmiştik. Zamanla okulumuza alıştık. Zaten her yıl iki sınıf daha eklendiği için sürekli mevcudumuz artıyordu. En son mezun olacağımız yıl geçebilmiştik kendi okulumuza. Altı yılda üç okul değiştirdik. Her okulda sanki fazlalık gibi hissediyorduk kendimizi. İlk mezunlar olarak çok sıkıntılar çektik ama verilen eğitim hepimiz için bir şanstı.

Evimiz okulumuza uzaktı. Her gün o kadar yolu yürürdük yine de hiç şikâyetçi olmazdık. Hepimizin tek isteği iyi bir üniversite kazanmaktı. Bunun için üstün bir çaba sarf ediyorduk. Önceden çocuklarını Konya'da okutmak isteyen aileler bizim okulun puanını tutturmak için uğraşır hale gelmişlerdi. Yıllar-

ca kendi binamız bile olmamıştı ama o kadar başarılı öğrencilerdik ki hal ve hareketlerimizle bütün ilçeye örnek oluşturuyorduk. Bu durum başta ailelerimiz olmak üzere bizi seven herkesin hoşuna gidiyordu.

O yıl okulumuzun bando takımı da kurulmuştu. Beden eğitimi öğretmenimizin eşliğinde çalışmalar yaparak çok güzel bir şekilde 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı için hazırlanmıştık. Çumra'daki bütün okullar bizim bando takımımızın eşliğinde girmişlerdi stadyuma. Ailelerimiz ve Çumra halkı bizi tribünden seyredirken bizler de başarılı olmanın haklı gururunu yaşıyorduk. Okulun ilk mezunları biz olacağımız için diğer öğrencilere örnek olmak gibi bir sorumluluğumuz vardı. O yüzden hep başarılı çalışmaların altına imza atıyorduk. Ama içimizdeki psikolojik sıkıntılardan kimsenin haberi yoktu. Farklı aralıklarla doğmuş, aynı sosyal ve ekonomik şartlarda devam ettiriyorduk hayatımızı. Ergenlik nedir hiç bilmedik biz. Kimse bizim ergenlik zamanımızda bizimle ilgilenmedi. Biz bile ergenliğin ne olduğunu bilmiyorduk ki. Hep içimize attık yaşadıklarımızı. O yaşlarda her şeyin üstümüze geldiğini ve kimsenin de bizleri anlamadığını düşünüyorduk. Defalarca aynı hatalara düşebiliyor, defalarca da kendimiz bu hatalardan ders çıkartabiliyorduk. Bu yüzden erken olgunlaştık belki de.

En yakın arkadaşım Nilgün Bursalı (Allah rahmet eylesin çok genç yaşta kaybettim arkadaşımı) ile evlerimiz çok yakındı. Okula da her gün beraber gider gelirdik. Sebepli sebepsiz her şeye güldüğümüz çok güzel günlerimiz olurdu. Bazı günler bu gülmelerimiz o kadar artardı ki yolda biraz bekler öyle devam ederdik yolumuza. Çocukluk diyoruz ya işte, tam da bir çocukluktu yaptığımız şeyler. Okul çıkışları eve döndüğümde annemin hangi komşuda olduğunu kapının önündeki terliklerinden anlardım. Anahtarını alır o yorgunlukla zor atardım kendimi eve. İlk işim buzdolabını açıp annemim yaptığı ev yoğurdunu tencereden tabağa koyup, şeker karıştırarak yemek olurdu. Gün

içerisinde belki de yapmayı sevdiğim en güzel şeylerden biriydi bu. Akşamları babamın daire arkadaşlarıyla gezmelere gidilir, gelinirdi. Hepimiz aile gibi olmuştuk. Her cumartesi bir ailede toplanılırdı. Kadınlar, erkekler ayrı odalarda çocuklar ara yerlerde herkes halinden memnun bir şekilde oturulurdu.

Sohbetlerin sonu gelmez, saatlerin nasıl geçtiğini kimse anlamazdı. Çoğu zaman gecenin on ikisinden sonra giderdi herkes evine. Lise son sınıfta olduğum için hep derse çalışıyordum.

O zamanlar Çumra da sadece bir tane der-shane vardı. Biz sınıf olarak hepimiz Konya'da ki dershanelere yazılmıştık. Gece gündüz demeden derse çalışarak yılsonunu getirip zorlu üniversite sınavına girmiştik. Hepimizin üstünden büyük bir yük kalkmıştı sanki. Her birimiz istediğimiz bölümlere yerleştik. Çumra Anadolu Lisesinin ilk mezunları olarak bizi seven arkamızda duran herkesi mutlu ederek yolumuza devam ettik.

Şu an Çumra da aldığım eğitim sayesinde çok farklı alanlarda kendimi geliştirebilmenin mutluluğunu yaşıyorum. Büyük bir gururla evet ben Çumra da okudum. Hürriyet İlkoku-lu ve Çumra Anadolu Lisesinden aldığım eği-

tim benim en büyük şansımı diyebiliyorum. Bunun için üstümde emeği olan bütün öğretmenlerime buradan bir kez daha teşekkür ediyorum. İyi ki Çumra da okumuşum. İyi ki Çumra Anadolu Lisesinin ilk mezunlarından biri olmuşum. Eğitimin öneminin ne kadar önemli olduğunu daha sonraları fark ettiğim her an bu cümleleri kurmanın mutluluğu daha da fazla yaşadım.

Aslında ben hem öğrenmeyi hem de öğretmeyi çok sevdiğimi keşfettim. Bu yaşuma kadar da hep eğitimin içinde oldum. Sizlerde yazımı okuduğunuz da eğitime ne kadar önem verdiğimi bu enerjiyle dolu olduğumu anlayacağınızı umuyorum. Şuan öğrenci koçluğu ve eğitim danışmanlığı yapıyorum. Bu enerjinin bana çok iyi geldiğini de biliyorum. Yaşadığım süre boyunca da öğrenmeye ve öğretmeye devam etmek en büyüğü arzum ve isteğim olacak.

AVUÇLARIMDA MORARMIŞTI TIRNAKLARIN

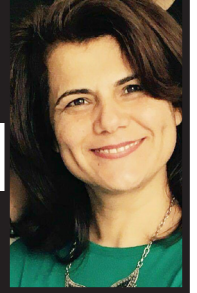
Senin ölüm haberini aldığında,
Dünya, başımın üstünde öyle bir dönmüş-
tü ki
Eşyalar gökyüzünde birbirine değmeden
uçmuşlardı...

O an acidan deliren aklım;
"Kendini bırakırsan eğer,
Bir daha göremezsin onu,
Dokundurmazlar sana" diyordu.

Ve sana varmak için,
Gitmem gereken bir yol vardı.
Kasvetli, betona bulanmış,
Uzadıkça uzayan bir yol.
O uzun koridora girdiğimde,
Ve sana vardığımda,
Seni bir gün ayaklarından tanıyacağım,
Hiç aklıma gelmemişti,
Kirlili bir hastane çarşafının altında...

Seni gördüğümde,
Sıcaklığını duyabiliyordum,
Acılı, bitap vücudum.
"Artık ölü" dedikleri bedenini,

ELİFE YILMAZ MISRAL

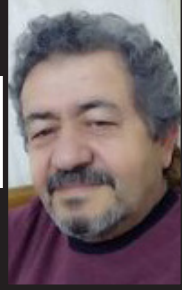
İtiraz edip "ölü değilim" diyerek,
Haykıracak gibiydi.

Ellerin, alnın ve yanakların da sıcaktı.
Saçların yumuşacıktı,
Mazide kalan gülüşün gibi...

Bir de o yaran olmasaydı;
Kalın kaşlarının üstünde ki o yara.
Ve bununla ölüdür mü; derken,
Saatlerce ellerin avuçlarımda,
Gerçeği hazmetmeye çalıştıkça,
Ki aslında çalışmadıkça...

Yavaş yavaş ellerin, ellerimde
buz kestiğinde;
Vücudun taş kesildiğinde,
Hadi artık!
Gitme zamanı dediklerinde;
Avuçlarımda morarmıştı tırnakların.

ÇUMRA'NIN DERELERİ...

**M. YAVUZ
ÇOLAK**

Yazıma başlığı bu defa ben atadım değerli okuyucular. İlçemizden yetişmiş pek çok Çumra sevdalısı insanımız var biliyorsunuz. Değerli hocam Hukuk Profesörü Nurettin Bilici benimde içinde bulunduğum bir sosyal medya grubunda 'Çumra'nın Dereleri' hakkında neler yazabileceğimizi sormuş, 1968-69'lu yıllarda Çumra sokaklarında açılan drenaj kanallarıyla ilgili bir sohbet açmıştı. Fikrini yazan birçok arkadaşımız haklı olarak Çumra'nın neresinde dere vardı diye sorduktan sonra, hatırlayanlar anılarını yazmaya başladılar. İnsanların ilgisini belli bir konuya çekmekte mahir olduğu bilinen Nurettin hocam "Çumra'da dere olmadığını ben de biliyorum, konu başlığı bazen bir yazının tamamını okutur insanlara, ilgi çekeceğini düşündüğüm için böyle yazdım" demişti.

Başlarken ben de 'Çumra'nın Derelerinden; Çumra'nın Derinlerine' diye bir başlık atmayı düşündümse de vazgeçtim, orijinalini kullanayım en iyisi dedim. Suyumuzun yol hikâyesi üzerine en çok yazı yazanlardan biri olarak ilgimi çeken bir konuydu, vesile olduğu için değerli hocama teşekkürlerimi iletiyorum.

'Dereyi görmeden paçaları sıvamak' deneyiminden yola çıkarak; paçaları sıvamadan sokaklarında yürünemeyen yıllara, çamur deryası Çumra'ya bir yolculuğa çıkalım mı ne dersiniz?

Yüzey sularının arttığı, ekili tarlaların sular altında kaldığı, bu nedenle 'filtre yapan araziler' diye tanımlandığı ve ekinlerin çürüyüp heba olduğu yıllara götüreceğiz sizleri... İyi de ülkemizin en az yağış alan bölgesinde bunlar nasıl olur diyenler olacaktır. İzaha muhtaç birçok yönü olan bu konuyu belge ve bilgiye dayanarak, o dönemleri yaşayan insanların da hatıralarına başvurarak anlatmaya çalışacağız.

Yağışların yüksek olduğu yıllarda yüzey suları afete, kurak yılların sonunda taban sularının felakete yol açtığı çetrefilli bir coğrafya bizimki. Hiç bitmeyecek gibi tüketilmeye devam edilir; su yönetimi ehil insanlara, liyakatli kadrolara bırakılmadığı sürece

bu sorunlar hep yaşanacak yanık ovaların bağrında...

Konu gündeme geldiğinde; Çumra Sulama Birliği Başkanlarından çok değerli dostum Fahrettin Şahman'la görüşmeler yapmış, DSİ arşivlerinden yıllık yağış ortalamaları hakkında yardım istemiştim. Ayrıca hafızası diri, olayları tarihiyle hatırlayan duyarlı insanlar vardır ya hiçbir ayrıntıyı unutmazlar, onlardan bazılarıyla değerlendirdik bu konuyu. Önceki Belediye Başkanlarımızdan Zeki Türker, Özlem Ekmek Fabrikasının sahibi 'Fıncı Kemalettin' namı ile tanınan Kemalettin Danışık ve halen Apa Muhtarı olan Amcam Muammer Çolak ile de sohbet ettik konu hakkında. Kemalettin amca yaşı itibarıyla zamanın tanıkları arasında ayrı bir yere sahiptir. Kendisine Çumra sokaklarında kanal açma fikri kime ait, süreci kim yönetmişti ve Çumra'nın o dönem yöneticileri kimlerdi diye sorduğumda şunları anlatmıştı:

"1968 yılı ve ertesi sene çok yağış oldu, Apa barajında taşma olabileceği söylentileri vardı, Hotamış gölü de bölgeyi sular altında bırakıp gelen suları çekmeyince Çumra'nın bazı yerlerinde yüzeye vurmaya başladı. Şimdiki gibi aşırı su tüketimi yüksek tarım yapılmazdı o devirlerde, bir bel ağzı çukur açtığında bahçelerde su çıkardı.

'Deli Ali' lakaplı bir Devlet Su İşleri Müdürü vardı o zaman, bu kanalları onun açtığı, dediğin gibi süreci onun yönettiği söyleniyordu. Mehmet Keçeciler Kaymakam, Ali Çoban Belediye Başkanıydı, kurumlar bir araya gelip çalıştılar o zamanlar. İmam Hatip Lisesinin olduğu bölgeden Kümbetli Camiye doğru, oradan itfaiyeye doğru lisenin yanından büyük kanallar, bazı geniş cadde ve sokaklara da tali kanallar açılarak suları Fethiye Kaşınhan istikametinde Aslım Çayırına akıtacak drenaj çalışması başlatılmıştı.

Benim hatırladıklarım bunlar, Cumhuriyet Lisesi etrafı ile Sağlık Ocağı ve İmam Hatip Lisesinin bulunduğu geniş alanlarda su birikintileri daha fazlaydı. Bazı kavşaklara küçük köprüler, kanalların üzerine yayaların geçebilmesi için tahta köprücükler yapılmıştı.”

Zeki Türker Başkanımızda benzer cümlelerle o dönem Çumra’da sıkıntılar yaşandığını, özellikle Cumhuriyet Lisesi ve İzzetbey Mahallesi başta olmak üzere ilçemizin rakımı daha düşük seviyelerde olan kesimlerinde suların uzun süre çekilmediğini belirtti. . . DSİ emeklisi, Sulama Birliği Başkanlığı da yapan Fahrettin Şahman’ın sağladığı bilgi akışında uzun yıllar ortalamasına baktığımızda da ilçemizin yağış ortalaması 300-350 mm civarında olduğu, kurak yıllarda 250 mm, iyi yağış aldığı yıllarda da 450-500 mm ortalamalarını gördüğünü anlıyoruz. Üst üste iyi yağış aldığı dönemlere girince işte bu anlattıklarımız vuku bulmuştur. Rasatların kaydedildiği listede 1968 yılı yağışı 453,9 mm ve 1969 yılında da 493,3 mm gösterilirken 1970 yılı ortalaması boş bırakılmıştır. En yüksek yağışı 1975 yılında görmüş Çumramız, tam 521,5 mm ortalamayı tutturmuş. DSİ Çumra Şube Müdürlüğünü de Kemalettin Amcanın Deli Ali diye andığı Ali Timuçin yürütmüş, 1963’ten 1969 yılına kadar çalışmalara nezaret ettiği anlaşılıyor. Kemalettin Amcaya ova köylüleri “Bu Deli Ali Müdür var ya; bir tepsi sac arasını tek başına bir oturuşta yerdi amma çok çalışkan baba adamdı” dediklerini de anlatmıştı. . .

Ben 1973 yılında Çumra’da ortaokul öğrencisiydim. Bahse konu kanalların bir kısmı açıldı o zamanlar.

İçindeki suların yosun tuttuğu, karnı ve çeşitli otların bittiği kanalda cirit atan kurbağalar yaz akşamları konser verirdi adeta. Bu kanallardan bir tanesi Kuşkonmaz sokakta, Koçaşlı Kepekçi Seyit Ali amcanın evinin bahçe duvarından başlayarak Sayıcıların değirmeni istikametinde uzanır, yanlış hatırlamıyorsam Oduncu Veli’nin sokağına kadar devam ederdi. İşte bu kanalda anısı olanlardan amcam Muammer Çolak’tan dinlediğim, çok hoş bir hatırayı paylaşmak istiyorum sizlerle. . . “Dokuz ya da on yaşındaydım, bir büyüğüm ikibuçuk lira harçlık vermişti. Sevinçle parayı alıp çarşıya harcamaya yöneldim, Menekşe sokağın başından

dönüp kanalın bulunduğu sokakta yürürken, elimdeki demir parayı keyifle yazı tura atar gibi havaya fırlatıp yakalarken olanlar oldu ve elimden düşürdüm. Düştüğü yerde durmadı tabii! Yuvarlanıp hızla kanala doğru giderken yakalamaya çalıştım ama nafile, gözümün önünde ince bir iz bıraktığı çamurda süzülüp gitti suların dibine. Dünyam ters dönmüştü sanki. . . 1970’li yıllarda benim yaşında bir çocuk için büyük paraydı ikibuçuk lira. Hemen üstümü çıkarıp daldım suya, tahmini olarak paranın duracağı alanı taramaya başladım elimle fakat bulamadım. Vazgeçemedim, iki avucuma doldurduğum çamurları dışarıya yola taşımaya başladım. Avuçlarıma doldurduğum her çamur öbeğini dışarıda kontrol ediyordum, kaç saat uğraştığımı hatırlamıyorum ama ikinci olmuştu ve ben umutla çamur çekiordum kanaldan. Nasip değilmiş, bulamadım. Yer yarılmış içine bizim ikibuçukluk el sallayıp gitmişti. Kime anlattıysam çok güldüler halime amma çocuk yüreğimde neler hissettiğimi tahmin edersiniz artık.”

Bir rüyadan uyanır gibi olacak ama günümüze uyarlıysak mevzuu; dersimizi aldık mı, suyumuzun değerini kavrayabildik mi acaba? Bu yıl yağın karlar umutlarımızı artırsa da eski günlerimizi arayacak mıyız?

Hiç şüpheleniz olmasın! Delik deşik ettiğimiz ovada ne üreteceğimizi ve ne kadar su tüketebileceğimizi planlayamadığımız müddetçe çok daha acıklı durumlara düşeceğiz. Biz bizi tanırız; işimize gelmeyen hususlarda geçmişten ders çıkarmayız, yarınları pek düşünmez bugün çıkarımıza ne uygun gelirse onu uygular, kendimizden başkasını pek düşünmeyiz. Acı ama gerçek bu, ovada çok yanlış işler yaptık. Bu günlerde pek kullanılmasa da hatırlayın, dilimize yerleşmiş ‘Sudan ucuz!’ diye bir deyim vardı. Bir malın ederini anlatmak için dilimiz alıştı ama şimdi hep birlikte gördük Hanya’yı Konya’yı, bakalım işin sonu nereye varacak?

Meramımızı daha iyi anlatacak bir kısasa ile bitirelim. Yeryüzünü Allah’ın sofrası, tüm canlıları da onun hane halkı olarak tarif eden bilge bir kişi; sofrada elini, mecliste dilini kısa tut atasözünü de hatırlatarak o sofranın bir tek eli uzunlu varsa o da insandır demiş. . .

Saygı ve muhabbetle selamlıyorum hepinizi.

ÇUMRAMIZIN GEÇMİŞİNE ÖZLEM

1 989 yılının bir gününde Çumra'ya geldim. İmam Hatip Lisesi'ne kardeşim ile birlikte kayıt yaptıracağız. Yeni bir okul, yeni ortam, yeni arkadaşlıklar... Bütün bunları düşünürken o zamanlarda Çumramızın bir köyü olan şimdilerde Güneysınır İlçemizin mahallesi Kurukavak Köyü'nde bütün sınıflar bir arada ilkokulu okumuş akabinde İçeri Çumra'da Kur'an Kursunda hıfzını tamamlamış biri olarak yeni hayata adapte olmaya çalışıyorum. Yazı vesilesiyle hafızlık hocam Şeker Hocamı ve üzerimizde emekleri olan ve ahirete intikal etmiş tüm hocalarımızı rahmetle anıyorum.

İlkokul öğretmenim Hasan YURDAER ve Kur'an kursunda yüzüne okuma hocam Mustafa BECERİKLİ hocalarımı hayatımın her döneminde üzerimizdeki olumlu katkıları nedeniyle ayrıca anmak istiyorum. Hasan YURDAER öğretmenimin okuma yazmayı öğretmesi, kitap okumayı sevdirmesi, bizi okumaya teşvik etmesi ve ufkumuzu açması... vb. nedenlerle aynı bir yeri vardır. Şeker hocam da hafızlığımı önünde tamamlamam, Mustafa BECERİKLİ hocamı da girmiş olduğum mesleğimle alakalı sınavlarda onun talebesi olduğumu benden önce komisyondaki hocalarımızın fark etmeleri sebebiyle ayrıca yad ediyorum. İlkokul öğretmenimizin o yıllarda öğrettikleri hala hafızamda. Meş'um 12 Eylül Darbesinin ürünü Cumhurbaşkanı Kenan EVREN, Başbakan Turgut ÖZAL, MEB Bakanı Vehbi DİNÇERLER, Konya Valisi Kemal KATTAŞ, Çumra Kaymakamı Cafer ODABAŞI tekerleme gibi sayıyorduk. Başta da değindiğim gibi beş sınıf bir arada bir köy okulunda eğitim görmem çoğu zaman yeni bağlanması sebebiyle elektrik kesintilerinin çok olmasından kaynaklanan gaz lambasında çalışılan dersler, yapılan ödevler...

Gruplar halinde, kış ki ne kışlar, şimdiki gibi hafif bir kar yağışında okullar tatil edilmez. Bopyumuzca yağın kara rağmen okul her daim açık. Her akşam bir arkadaşımızın evinde gaz lambası ışığında grup çalışmaları ödevleri yapma.

Çumra Dergimiz için Sadık GÖKCE Bey arayıp "-Dergimizde yazar mısın?" deyince bir çırpıda aklıma gelenler bunlar.

Tekrar 1989 yılının o güz gününe dönerssek, tabii ki Çumramız o günlerde böyle değil. Anadolu'nun gelişmekte olan civar ilçeler ve köylerimizden gelen dostluk, komşuluk ilişkilerinin hala sağlam; tüten bacaların arındığı ve

MEHMET DEMİR

bulunduğu şirin bir ilçe.

Balkan göçmeni kardeşlerimizin ilk yerleşimcileri olduğu, sonradan büyüyen ilçemiz. Balkan göçmenleri deyince onların içinde hayatını devam ettiren ve hali hazırda Çumramızın en eski camisi (Y.T 1948) Bardakçı Camii İmam Hatib-i olarak görev yapan biri olarak biraz tanıma, tanışma imkânı buldum. Uzun yıllar süren savaşlar, seferberlik vb sebepleri ile Anadolu'da unutulmaya yüz tutmuş zenaatların ustaları olan, tekrar bu topraklarda bu zenaatların yeşermesine sebep olan bu insanlar atalarının uzun yıllar yurt tuttıkları toprakları terk etmek zorunda kalmışlar. İskân edildikleri bölgelerden de ilçemize iskan edilmişler. İlçemizden de ekonomik, okul vb. nedenler ile başka bölgelere göç etmek zorunda kalmışlardır.

Bozkır, Hadim, Taşkent, Ermenek ve sonradan Çumra'dan ayrılarak müstakil birer ilçe olan Güneysınır ve Akören'den gelip Çumra'ya gelen kardeşlerimizin nüfusun çoğunluğunu oluşturdukları eski günlerin sıcaklığının, dostluklarının arandığı şirin ilçemiz Çumra...

Altı yıl Çumra İmam Hatip Lisesi'nde okuduğumuz yıllardaki Çumramızın çehresi bugünkü gibi değildi. Çok katlı binalar bu kadar yoktu. Komşuluk ilişkileri günümüzdeki gibi zayıf değildi. Birbirleri ile iletişimi, iletişim araçları günümüzdeki kadar gelişmemiş olmasına rağmen, uzak yakın fark etmeksizin kurulabiliyordu. Şimdilerde iletişim araçlarının çokça gelişmesine rağmen aynı anda bir mahallede hem düğün hem cenaze oluyor ve maalesef birbirlerinden haberdar dahi olamıyorlar...

Teknolojik ve ekonomik gelişmişlik sosyal bir varlık olan insanı sosyallikten uzak, maneviyatı azalan, yavaş yavaş Müslüman Türk kültür, örf ve adetlerinden kopmaya yüz tutmuş günümüz insan modelini ortaya çıkarmıştır. Tabii bu insan modeli kuşaklar arasında da kopukluğa, anlaşmazlığa yol açtığı gibi sorun ile dedenin bile zor anlaşacağı bir duruma gelmiş bulunmaktayız. Bu menfi durumu düzeltmek yine bizim elimizdedir.

KEMALETTİN DANIŞIK VE ÇUMRA FIRINCILARI

Çumra'da ekmeğin fırınları ve fırıncılar denildiği zaman tarih 1945'lere kadar uzanır. Çumra'da fırıncılık ve ekmeğin üretimi 1945 yıllarında o günün şartlarında başlamış ve günümüzdeki modern ekmeğin fabrikalarına dönüşmüştür. O zamanlardan bu günlere kadar geçen süre içinde Çumra'da fırın işi yapanların, ilk fırıncıların ve onların hayat hikâyelerine kısaca değineceğim. Ama önce Çumra'da fırıncılık ve ekmeğin işleri denildiği zaman ilk akla gelen isimden yani Kemalettin Danişık'tan bahsedecek ve onun hayat hikâyesini sizlerle paylaşacağım.

Kemalettin Danişık çalışmanın, azmin, gayretin ve sabrın temel taşlarıdır. 1977 yılında Çumra'ya ilk fırını açtığı günden buyana kapatmadan ve aynı heyecanla çalışan tek isimdir. İlerlemiş yaşına rağmen yılmadan ve yorulmadan gözü gibi baktığı Özlem Ekmeğin Fabrikasını oğlu Oktay Danişık ile birlikte yine aynı aşk ve heyecanla çalıştırmaya gayret ediyor.

Kemalettin Danişık 1937 yılında Çumra'nın Arıkören Köyünde Yusuf Danişık ve Fatma Danişık çiftinin oğulları olarak dünyaya geldi. İlköğretimine Arıkören'de başlayan Kemalettin Danişık ailesinin 1946 yılında Çumra'ya göç etmesi sebebiyle Çumra Atatürk İlkokulunda tamamladı. O zamanlarda Çumra'nın nüfusu 4000 civarında ve okulun talebe sayısı da yaklaşık 100 kadardı. Danişık ailesi köyleri olan Arıkören'de bugünkü anlamıyla market çalıştırıyor ve halkın ihtiyaçlarını gideriyordu.

Marketlerinde gıda çeşitleri, züccaciye çeşitleri, tuhafiyeler ve manifatura çeşitleri ile köyün ihtiyaçlarına cevap verecek malzemeler bulunuyordu.

1957 yılına kadar Arıkören'de ve Çumra'da esnaflık ve çiftçilik başta olmak üzere değişik işlerde uğraşan Kemalettin Danişık 1957 yılında vatani görevini

SEDAT ULUPINARLI

yerine getirmek için askere gitti. Acemi birliği olan Ankara Mamak'tan Erzurum Dumlu'ya şoför kursuna gitti ve Erzurum Muhabere taburunda askerlik vazifesini bitirerek Çumra'ya geri döndü. 1957 yılında ehliyetini asker ocağında alan Kemalettin Danişık 1959 yılında terhis olup Çumra'ya geldikten sonra 1962 yılında eşi Fatma Danişık hanımla evliliğini gerçekleştirdi. Bu evlilikten kendisinin 3 kızı ve 1 oğlu dünyaya geldi.

Asker dönüşü İstanbul'dan bir jeep satın alıp Çumra'ya getirdi ve bir müddet bununla ilçede taksicilik yaptı. Yine 1964 yılında Dodge marka bir taksi aldı ve 1975 yılına kadar onunla Çumra'da taksicilik işi yaptı. Yine 1964 yılında şoför olarak Hacca gitti ve arkadaşı Mehmet Topal ile Vaseftin Pehlivan isimli bir hac ve umre firmasıyla 3 yıl boyunca hac ve umre işleri yaptılar.

Bu şirketten ayrılan Kemalettin Danışık daha sonra ilçemizin meşhur otobüsçülerinden Hacı Şevket Yılmaz ile 1969 yılında birlikte yine hac işi yaptı. 1973 yılında Cumhuriyet Halk Partisinden Konya İl Genel Meclisi Üyeliği de yapan Kemalettin Danışık 1975 yılında tekrar çiftçilik yapmaya başladı.

Fırın ve ekmek işinin aklının ucundan bile geçmediğini söyleyen Kemalettin Danışık bir gece rüyasında kendisini ekmek satarken ve fırın çalıştırırken görür. Gördüğü rüyasından kendisi de etkilenir. O zaman Ankara'da fırın işi yapan ve aslen Çumralı olan Mustafa Dağ'ın yanına gider.

Mustafa Dağ kendisine bu işin ağır ve meşakkatli olduğu başka bir işe girmesini tavsiye eder. Kemalettin Danışık Çumra'ya gelir ama eşi Fatma Danışık hanımın ısrarları karşısında duramaz yine Ankara Keçiören'de fırın işi yapan eski Çumralı tekel bayilerinden Selahattin Dural'ı ziyaret eder. Kemalettin Danışık sonra dayısının oğlu olan Servet Dural ile de istişare eder ve fırın işine girmeye karar verirler.

İlkönce Ankara'da Kesimal isimli bir fırın ustasına giderler ve fırın yaptırmak isterler. Çıkarılan fiyat çok yüksek olduğu için vazgeçerler. O dönemlerde İzmir'de fırın işçisi olarak çalışan Çumralı göçmenlerden Adem Koca ile Arıkören'de karşılaşır ve durumu ona anlatır. Onunla birlikte İzmir'e giderler ve Politeknik Firmasıyla görüşürler.

Daha uygun bir fiyat çıkınca onlarla anlaşılır. Halk bankasından kredi çekerek fırın işine başlayan Kemalettin Danışık çok heyecanlıdır. 1977 yılı Nisan ayında Çumra Özlem Ekmek Fırını kurulmaya başladı. O zamanlarda fırında bir patlama meydana gelir ve fırının açılışı ertelenir. Gerekli çalışmalar bitirildikten sonra 1977 yılının Mayıs ayında fırın açılır ve çalışmaya başlar. İşte o gündür bu gündür Özlem Ekmek Fabrikası hiç durmadan ekmek üretmeye ve çalışmaya devam etmektedir.

Kemalettin Danışık yalnızca fırın ve ekmek işleriyle uğraşmamış ayrıca 1986 yılında Konyada Zafer Meydanında kendisine ait olmak üzere üç odalı bir sağlık kli-

niği açmış ve yanına aldığı üç adet sağlık personeli ile orada sağlık hizmeti vermiştir. Şimdilerin sağlık kabini seviyesindeki bu klinikte hem ambulans hizmeti hem de ilkyardım hizmeti vermişlerdir.

Fırın işlerinin yanında Kemalettin Danışık 1989 yılında Çumra'nın ilk aşevini kurmuş orada halka ve ihtiyaç sahiplerine hizmet etmiştir. Bu aşevini daha sonraki yıllarda Çumra Kaymakamlığına devreden Kemalettin Danışık 1996 yılında Yörük Şöleni adı altında yıllarca kutlamalar yapılan meşhur Yörük Birliğinin kurulmasına öncülük edenler arasında yer almış ve ilk Yörük Beyi olmuştur.

Çumra'da ilk yıllarda yapılan ekmek fırınları hakkında toplayabildiğim kısa malumatlar şunlardır.

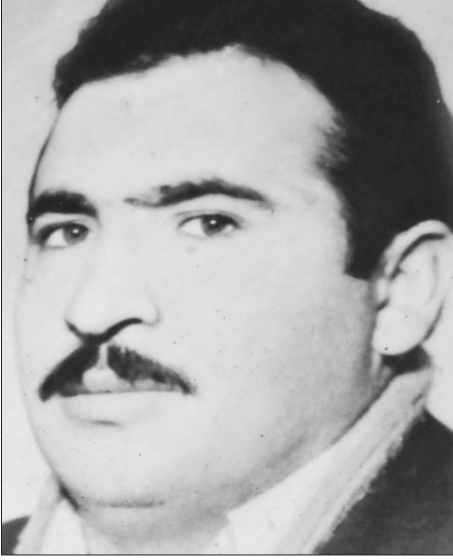
Çumra'nın ilk ekmek fırını kurup çalıştıran kişinin 1946 yılında Konya'dan gelme Hüsamettin Duyuran isimli ekmek ustası olduğu anlatılır.

Hüsamettin Duyuran burada kurduğu ekmek fırınında o zamanın şartlarında kendince biraz ekmek üretip onları satarak geçiniyor. 1949 yılında Karasınır'dan Çumra'ya Hasan siminde bir şahıs gelir ve arkadaşlarına ikram etmek için bir koyun keser ve fırıncı Hüsamettin'e gelerek bunu pişirmesini söyler. O da pişirmez ve geri gönderir. Karasınır'lı Hasan buna fena halde kızar ve Çumra'nın ikinci fırını kendi adına açar ve Hüsamettin'e rakip olur.

O dönemlerde araba ya da üç tekerlekli bisikletler olmadığı için mahallelerde ve sokak aralarında ekmekler eşeklerle ve heybelerle taşınıp satılırdı.

Çumra'nın üçüncü ekmek fırını Ahmet Dağlı kurmuş ama fazla bir zaman geçmeden kendisi vurularak öldürülmüştür. Ahmet Dağlı'nın fırını Konya'dan gelen Tat İsmail lakaplı bir fırıncı alır ve yıllarca ekmek üretip satar. Fırıncı İsmail sonraları Cevizci lakaplı bir şahıs ile ortak olur sonraları fırını ona satarak ekmek işini bırakır.

15 sene kadar bu fırını çalıştıran Cevizci bir arefe günü fırında meydana gelen bir yangın neticesinde fırının tamiratını yaptırmaz ve dükkânı kapatıp işe son verir.

MUSTAFA UZUNER (FIRINCI VE İŞ ADAMI)

Yaptığı çalışmalar ve ortaya koyduğu gayretiyle özellikle ailesine ve Çumralı gençlere çalışma ve azim alanında örnek olabilecek şahsiyetlerden birisi hakkında bilgi vermek istiyorum. Çumra'da pek çok ilke imza atmış, ilk fırıncılardan, ilk tüp gazcılardan, ilk gıda toptancılarından, ilk acente işletmecilerinden birisi ve genç denilebilecek bir yaşta vefat etmiş olan Mustafa Uzuner.

1933 yılında Apasaraycık köyünde Hasan Hüseyin Uzuner ve Ayşe Uzuner çiftinin çocukları olarak dünyaya gelmiştir. Mustafa Uzuner ilkokulunu köyde okumuş ve askere gidinceye kadar ailesiyle birlikte köy işlerinde hayatına devam etmiş ve 1950 yılında eşi olan Fadime Uzuner ile evlenmiştir. Bu evlilikten dört oğlu ve bir kızı olan Mustafa Uzuner lakap olarak Arap Hasanlar diye meşhur olan sülaleye mensuptur. Sülalenin büyük dedeleri Mısırdan geldiği için bu lakap ile anılmaktadır.

1957 yılında abileri Hasan aileyi toplayıp köyden Çumra'ya göç eder. O sıralarda Mustafa Uzuner hapishanededir ve bu göçe sonradan katılır. Hapishane çıkışı ailesinin yanına Çumra'ya gelen Mustafa Uzuner abileri ile birlikte önce bakkaliye işine sonrada toptan ve perakende gıda işine girerler. İşlerinin ilerlemeye başlamasıyla Uzunerler ailesi Çumra'ya bir acente açarlar ve burada da halkın ihtiyacı olan süt makineleri, dikiş makineleri, bisikletler ve daha değişik malzemeler satmaya başladılar. Uzunerler 1970'lerde

Çumra'ya mutfak tüpü ve gazı olarak kullanılmak üzere Çam Gazı getirdiler. Yıllarca bu alanda halka hizmet ettiler.

1974'lü yıllarda büyük abileri olan Hasan Uzuner kardeşleri Ali ve Mustafa Uzuner'e yeterince maddi destek vererek onlarla olan ortaklığını ayırdı. Mustafa Uzuner ve abisi Ali Uzuner toptan ve perakende gıda işine devam etmeye başladılar. Mustafa Uzuner bunun yanı sıra Çumra'da bir ekmek fırını ile Etlî ekmek fırını açtı. O zamanlar Çumra'da üç fırın vardı ve dördüncüsünü Mustafa Uzuner açmış oldu. İşlerin iyi gitmesi ve üzerine Mustafa Uzuner 1977 yılında Çumra'da Çiçek Pasajının olduğu alanda bahçeli bir lokanta açtı. Turistik Çiçek Lokantası olarak bilinen bu yer o zamanlar çok meşhurdü. Çumra'da Ekmek fırını, toptan ve perakende gıda işi ve lokanta hizmeti vermeye çalışan Mustafa Uzuner aynı zamanda Adana Kadirli'den kavun getirip Çumra'da satmakta ve hizmet etmektedir.

Uzuner kardeşler 1974 ile 1977 yılları arasında Çumra'da otobüs işletmeciliği de yaptılar ama çok fazla bu iş üzerinde durmayı bıraktilar.

Açtığı birinci ekmek fırını ekmek üretmeye devam ederken Mustafa Uzuner Çumra Belediyesinin çalıştırmakta olduğu ekmek fırınına da satın alır ve işlerini biraz daha büyütür. O zamanlarda Cihan Ekmek Fırını olarak bilinen ve şimdi Uzunerler Katıksız Ekmek olarak devam eden fırını da Mehmet Ali Görürden satın alan Mustafa Uzuner Çumra'da aynı anda üç ekmek fırınına sahip olmuştur. Belediyenin fırını kapandıktan sonra Ekerler Ekmek Fırını olarak bilinen fırını satın alan Mustafa Uzuner bu alanda iddialı bir şekilde çalışmış ve tüm gayretini ortaya koymuştur.

Mustafa Uzuner 1986 yılında Balıkesir'e kavun almaya giderken Konya Kaşınhanı köprüsünde kaza yapmış ve yaklaşık on yıl kadar hasta yatmıştır. 1996 yılında vefat ettiğinde henüz 63 yaşında olan Mustafa Uzuner'in vefatından sonra Uzunerler Ekmek Fırını oğulları olan Hasan Hüseyin Uzuner ve Erol Uzuner tarafından işletilmeye devam etmiştir.

Mustafa Uzuner'in oğullarından olan Aziz Uzuner emekli öğretmen, Mehmet Uzuner'de emekli esnaf olarak yaşamlarına Çumra'da Devam etmektedirler.

ÇUMRA'DA TARIM

Çumra'ya 11 km'lik mesafede yer alan Çatalhöyük İnsanlık tarihinin ilk yerleşik hayata geçilen, buğdayın ilk yetiştirildiği, ilk büyük köy ve şehir kültürünün doğduğu yer ve daha birçok ilklerin yaşandığı yer Çatalhöyük ve Çumra'dır.

Çatalhöyük, Orta Anadolu'da günümüzden 9 bin yıl öncesinde Neolitik Çağ ve Kalkolitik Çağda yerleşim yeri olmuştur. Çatalhöyük Doğu ve batı yönlerinde yan yana iki höyükten oluşmaktadır. Doğudaki **Çatalhöyük (Doğu)** olarak adlandırılan yerleşme Neolitik Çağ'da, **Çatalhöyük (Batı)** olarak adlandırılan batıdaki höyük ise Kalkolitik Çağ'da iskân görmüştür. Günümüz Konya Şehri'nin 52 km. güneydoğusunda, Çumra İlçesi'nin 11 km kuzeyinde, Konya Ovası'na hâkim arazide bulunmaktadır. Doğu yerleşimini en son Cilalı Taş Devri sırasında ovadan 20 metre yüksekliğe kadar ulaşan bir yerleşim birimi oluşturmaktadır.

Höyükler kabaca 2 bin yıl kesintisiz iskân edilmiş olan yerleşim yeri olarak bilinmektedir. Arkeolojik bulgulara göre özellikle neolitik yerleşimin genişliği, barındırdığı nüfusu, oluşturduğu güçlü sanat ve kültür geleneği ile son derece dikkat çekicidir. Yerleşimde 8 binin üzerinde insan yaşadığı bildirilmektedir.

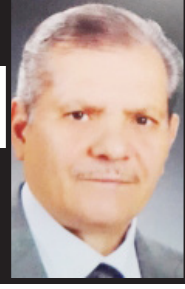
Çatalhöyük'ün ilk yerleşimcilerinin avcı-toplayıcı bir topluluk olduğu anlaşılmaktadır.

Dünyada tarım da bulma, toplama yetiştirme ve ıslah şeklinde tekâmül etmiştir. O yıllarda yaşamış insanların Neolitik Devrim'i gerçekleştirdikleri, buğday, arpa ve bezelye gibi bitkilerin tarımını yapmaya başladıkları, yoğun biçimde avcılığa devam ederken sığırı ve bazı hayvanları evcilleştirdikleri belirlenmiştir.

Yöre halkının tarımla birlikte ticaretle ve çanak çömlekçilik, ahşap işçiliği, sepetçilik, kemik alet üretimi gibi sanatların da gelişkin durumda olduğu belirtilmektedir.

Çatalhöyük'ün diğer neolitik yerleşimlerden temel farkı, bir köy yerleşmesini aşmış kentleşme evresini yaşamakta olma-

**PROF. DR.
MEVLÜT
MÜLAYİM**

sıdır. Dünyanın en eski yerleşimlerinden biri olan bu yerleşimin sakinleri, ilk tarımcı topluluklardan da biridir. Bu özelliklerinin bir sonucu olarak 2009 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne eklendi ve 2012 yılında UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi'ne dahil edilmesine karar verildi.

Konya ili 40838 (km²) yüzölçümüne sahiptir ve bu yüzölçümünün 2,137 (km²) si Çumra ilçesine aittir.. Çumra 1926 yılında ilçe olduktan sonra nüfusu hızla artan ilçelerimizden biridir. Adrese dayalı kayıt sistemine göre 2021 yılı nüfusu 67.631 kişidir. Bu nüfusun 33.906'sı erkek ve 33.725'i kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %50,13 erkek, %49,87 kadındır.

Türkiye genelinde tarım ürünlerinde üretim miktarları, 2021 yılında bir önceki yıla göre tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerde %13,4 azalırken, sebzelerde %1,8, meyveler, içecek ve baharat bitkilerinde %5,4 oranında artış göstermiştir. Buna göre üretim miktarları 2021 yılında yaklaşık olarak tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerde 61,7 milyon ton, sebzelerde 31,8 milyon ton, meyveler, içecek ve baharat bitkilerinde 24,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Tarım Alanları; İlçede 2018 yılı itibarıyla 6979 dekar Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkileri Alanı, 131 bin dekar nadas alanı, 56893 dekar sebze alanı ve 1136846 dekar Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı bulunmaktadır. Yıllar itibarıyla incelendiğinde meyve alanları azalırken tahıl alanlarında artış yaşanmaktadır.

İlin toplam mısır üretiminin %26'sı ilçede yapılmaktadır. Arpada, şeker pancarında, havuç gibi yetiştirilen birçok bitkide Konya ortalamasının üzerinde verim alınmaktadır.

Tablo 1 Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler İstatistikleri (2018 Yılı)

	Çumra	Konya	İlçe Payı(%)
Şeker Pancarı			
Ekilen Alan (Dekar)	168.848	772.028	21,87
Hasat Edilen (Dekar)	168.848	772.028	21,87
Üretim Miktarı (on)	1.290.904	5.536.267	23,32
Verim (Kg/da)	7.645	7.171	
Mısır			
Ekilen Alan	280.313	1.074.626	26,08
Hasat Edilen	280.313	1.074.626	26,08
Üretim Miktarı	241.723	1.104.538	21,88
Verim	862	1.028	
Arpa (Diğer)			
Ekilen Alan	186.725	2.744.806	6,80
Hasat Edilen	186.725	2.725.640	6,85
Üretim Miktarı	74.435	856.917	8,69
Verim	399	314	
Durum Buğdayı			
Ekilen Alan	142.126	2.233.888	6,36
Hasat Edilen	142.126	2.233.888	6,36
Üretim Miktarı	42.980	674.558	6,37
Verim	302	302	

Kaynak: TÜİK,2019

Yukarıda tabloda görüldüğü gibi Çumra'da yetiştirilmekte olan ürünler yıllara göre farklılıklar gösterse de tahıllar ve diğer bitki grupları çok yetiştirilmektedir.

İlçede sebzelere en çok çerezlik kabak, havuç ve kavun yetiştirilmektedir. Kabak (Çerezlik) üretiminin %43 ü Çumra ilçesinde yapılmaktadır. Bunlardan başka Karpuz, Domates (Sofralık ve Salçalık), Turp (Kırmızı), Biber (Sivri) ve Lahana (Kırmızı) ekimleri yapılmaktadır. Çumra Konya'ya yakın olması avantajını kullanarak daha fazla sebze ve yeşilliklerin üretimini yapacak potansiyele sahiptir.

Ürün toplamda 3375 dekarlık bir alana sahiptir. Bunu sırasıyla 1192 dekar ile çekirdekli sofralık üzüm, 892 dekar ile ceviz izlemektedir. İlçede elma, şeftali ve kiraz gibi meyvelerde yetiştirilmektedir.

Son yıllarda organize hayvancılık bölgesi ve büyük işletmelerin kurulması ile koyun varlığının yanında büyük baş hayvancılıkta önemli bir geçim kaynağı haline gelmiştir.

Çumra tarımı bilen Orta Anadolu'nun Çukurovası olarak da isimlendirilmektedir. Çumra'da bitkisel üretimde birçok kültür bitkisi yetiştirilmekte olup eski çeşitlerin Ata tohumu diye bilinen bazı çeşitlerin de ekimi yapılmaktadır.

Ancak günümüzde organik ürünlerin veya eski çeşitlerin pazarda satış değeri yüksek olmasına rağmen verim değerlerinin düşük olması nedeniyle geniş alanlarda yetiştirilmemekte veya pazarda yeterli ilgiyi görememektedir.

Ürünlerin yetiştirilmesinde sertifikalı üretimine geçilmesi veya organik tarımın yaygınlaşması ile bu problemin halledileceğini düşünmekteyim. Dünyanın her yerinde insanların gelişmişlik ve refah düzeyi ürün tercihinde öne çıkmaktadır. Ürünün bol olduğu yerlerde ürün kalitesi ve fiyatı öne çıkarken, ürünün az veya kıt olduğu yerlerde ürünün pazarda olması öne çıkmaktadır. Bol ve çeşitli ürünleri üretme imkânına sahip olan Çumra bu yönden şanslı bir ilçedir.

Tarımsal girdilerdeki fiyat artışı, ürün fiyatlarında beklenen artışın olmaması üreticileri üretimden kaçmaya doğru yönlendirmektedir.

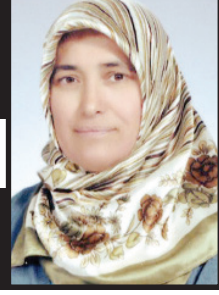
Artan nüfusun gıda ihtiyacının karşılanması için üreticilerin üretimden kaçmamları, kaçınmamları için mutlaka bölgelere göre bazı ürünlerde tarımsal girdiler özel destekleme yapılmalıdır.

Ayrıca tarımsal girdiler bilinçli ve tasarruflu kullanılmalıdır. Su sıkıntısı çekmekte olan Çumra ilçesinde su kaynakları artırılmalı ve girdiler makul seviyede tutulmalıdır. Gübre fiyatları çok yükseldiğinden gübreler yeterince ve uygun zamanlarda verilmelidir. Tarımda kullanılan gübre ve ilaç doğru kullanılmadığında ya bitkiden ya da kuyulardaki sudan insan sağlığına zarar verebilmektedir. Bu nedenle kuyulardan alınan sulama sularının tahlilleri yaptırılarak nitrat birikimlerine bakılmalıdır. Çünkü sudan bitkilere geçen nitrat nitrite dönüşerek kanserojen bir madde haline gelmektedir.

İmkânı olan üreticilerimiz kendi yiyecekleri ürünleri yetiştirirken hassasiyet göstermekte olduğu bilinmektedir. Üreticiler kendi yiyeceği ürünleri yetiştirirken nasıl hassasiyet gösteriyorlar ise tüketici insanların sağlığı nedeniyle satışa sundukları ürünler içinde aynı hassasiyeti göstermeleri gerekmektedir.

Çumra; yeniliklere açık, tarımdaki teknolojiyi takip eden, bitkisel ve hayvan yetiştirme de ileri bir noktaya gelmiştir. Bu gelişme hızını ve mevcut seviyeyi kaybetmemesi için organik ürünlerle pazarda bir marka haline gelmesi için gayret gösterilmelidir.

CEMRE VE ONA ATFEDİLEN İNANÇLARIMIZ

ANUŞ
GÖKCE

Tüm yırtta olduğu gibi Konya'da da bu sene kış çok sert geçti. Havaların durumuna bakarak herhalde bu sene yaz çok geç gelecek dedim. Şubatın 19'u, sabah namazına kalktığımda kar vardı. Ben cemreyi beklerken bir de baktım ki kar yağıyor.

Karlı havaları çocukluğumdan beri çok severim. Kar lapa lapa yağarken çok güzel oluyor. Lakin her güzelliğin bir de meşakkatli tarafı var. Kapanan köy yollarının açılması, hayvanlara sürekli evde bakılması, su ve yiyecek kıtlığı gibi dezavantajları da var bu beyaz örtütün... Ben de doğalgaz ve elektrik faturası abartılı gelince açıkçası havaların ısınmasını, cemrelerin düşmesini ipe çeker oldum.

Cemre nedir?

Cemre bir hava olayıdır. Uzun ve zorlu geçen kış gecelerinin ardından Şubat ayının 20'sine doğru havaların ısınmaya başlaması ve bundan sonra yedişer gün ara ile iki hafta süren bir sıcaklık değişimidir.

Kışın en zor ve sıkıntılı zamanları insanların bunaltır ve bir ana önce Hızır (yaz) mevsiminin gelmesini dört gözle beklerler. 21 Şubat'ta ilk cemre düşmeye ve havalar ısınmaya başlar. İnsanlar bu günü çeşitli eğlencelerle kutlar.

İslamiyet'ten önce Türkler tabiattaki olayları yöneten güçlere ruh adını vermişler. Karanlık, soğuk, don, sert rüzgârlar, felaketler kötü ruhlar; sıcaklık, yeşillik, havaların ısınması, toprağın yeşermesi gibi olaylar da iyi ruhlardı. 21 Şubat'ta başlayıp üç hafta devam eden tabiattaki bu hareketlenme ve canlanmayı Türkler şölenlerle karşılar, göğe ok atarak kötü ruhların geri gelmemesi ve yılın bereketli geçmesi için Gök Tanrı'ya dua ederlerdi. Türklerin İslamiyet'i kabulüyle birlikte bu olaylar yeni şekillere bürünmüş, Anadolu'da cemre, Cemile, Cemile kadın, Azerbaycan Türkçesinde cemle adını almıştır. Halk arasındaki inanış yöresel farklılıklar göstererek devam ede gelmiştir.

Eski takvime göre 179 gün olan kış mevsiminin 90 günü geçtikten sonra havada ve

tabiatta görülen ısınma ve canlanma olayına cemre denir. Miladi Takvime göre 21 Şubat'ta başlayan bu sıcaklık artışı yedişer gün olmak üzere üç hafta sürer. İlk cemre havaya düşer ve yerden bir buğu yükselir, havalar ısınmaya başlar. İkinci cemre 26-27 Şubat'ta suya düşer ve suda bazı hareketlenmeler meydana gelir. Üçüncü cemre de 6-7 Martta toprağa düşer. Yerler çimlenir, bitkilere; çiçeklere, ağaçlara su yürümeye başlar.

Cemrenin anlamları

Tarihi ve Etimolojik Türkçe Sözlükte cemre şöyle açıklanıyor: Şubatta üç safhada sıcaklık yükselişi. Cemre, çoğulu cembra. Kelime Arapçadan gelmez. Asıl manası "kor" anlamındadır. Visalünün hevesinden çu yerde ah kılam/ Ciğerden ol dem ile cemreler havaya düşer. (Mehmed 1965 (1398). No: 2696) Hem ol gün cemre düşmüşdü havâya/ Ki olmuştu süveran bād- pâyâ (Zaifi 1950 (1555), s.147). Cemreler düşürür yüreğime/ Sözcüklere sinmiş sevdalı sesin (E. Aykız, 1992, s.51) [Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı, C:2, C-E, s.63, TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi) Yay. 2016/ANK]

Şemseddin Sami, lügatinde cemre sözcüğünü dört manada açıklamıştır. Sözlük manada "yanmış kor parçası" demektir. İkinci anlamda ise Şubat ayında yükselen sıcaklık anlamına gelir. Üç türlü olduğuna inanılarak birinci cemre havaya, ikincisi suya üçüncüsü de toprağa düşer. Üçü manası ise hac esnasında hacıların Mina vadisinde attıkları taş yığna verilen addır. Dördüncü mana da ise pek iltihaplı olan bir çiban adıdır. (Şemseddin Sami, Kamus-i Türkî, s.481, İkdâm matbaası, Dersaadet/1317)

Lügat sahibi Kazvinî, cemre hakkında şunları kayd ediyor: Cemre, vaktiyle bedeviyet zamanlarında insanlar kış gelince hayvanlarıyla birlikte barınmak üzere üç dairesi kıldan çadır kurarlardı. Dairelerin birincisi ikincisini, ikincisi üçüncüsünü kuşatırdı.

Birinci daireyi büyük, ikinci daireyi küçük hayvanlara ve üçüncü daireyi de kendilerine tahsis ederler ve her bir daireyi birer ateşle ısıtırlardı. Şubat'ın birinci günü (Miladî 21) birinci dairenin hayvanlarını sahraya çıkarırlar, kendilerini de ikinci daireye naklederlerdi. Ateşin biri bu suretle yakılmaktan vaz geçilirdi. Bir hafta sonra küçük hayvanlar da çıkarılır, kendileri de yerlerine geçerek ikinci ateşi de söndürürlerdi. Bir hafta sonra da kendileri çıkar, ateşin üçüncüsü de söndürülürdü. İşte ona göre cemrenin aslı bu idi. **(Pakalın, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C: I, s.277 v.d, MEB Yay, 1963/İST)**

Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Erkal, "Divan Edebiyatında Cemre ve Bosnalı Sabit'in Cemreviyesi" adlı makalesinde, cemrenin Arapça kökenli olduğunu, ateş, kor ateş gibi anlamlara geldiğini açıklar. Şubat ayının 20 sinden sonra ilk cemrenin, sonra yedi gün ara ile 25-26 Şubatta ikinci, 5-6 Martta üçüncü cemrenin düştüğünü, hayvancılık ve ziraatla uğraşan topluluklarda görüldüğünü ifade etmektedir.

"Eskiler 365 günlük yılı Kasım ve Hızır günleri olarak ikiye ayırmışlardı. Kasım 179, Hızır ise 186 gündü. Yılın kış devresi 8 Kasım'da başlar, 6 Mayıs'a kadar sürerdi. 6 Mayıs'ta da Hidirellez ile birlikte yaz devresi, Hızır günleri başlardı. Kasım ayının eski adı Teşrin-i sanidir. Kasım Arapçada bölen anlamına gelir. Yılı ikiye böldüğü için bu ad verilmiş olabilir. Kasımın kırk altısında 40 gün anlamına elen "erbain", seksen altısında da 50 gün anlamına gelen hamsin başlar. Böylece kışın en soğuk olan 90 günü başlamış olur. Kasım günlerinin ortasını geçip 100 gün arkada kalınca halk arasında zorlu kış günlerini arkada bırakmanın bir ifadesi olarak "geldik yüze, çıktık düze" denilirdi.

Kasımın 105'inde (19-20 Şubat) birinci cemre havaya, 112'inde(26-27 Şubat) ikinci cemre suya, 119'unda(5-6 Mart) da üçüncü cemre toprağa düştüğüne ve yedi günlük aralıklarla buraları ısıttıklarına inanılırdı. Birunî'ye göre sıcaklığın yeryüzünün karnından yukarı doğru yükseldiği belli günler olmasından dolayı cemre denilmiştir. Yine bir başka tespite göre, güneş kütesinden yayılan sıcak havanın soğuk havayla yer değiştirmesidir... **(Erkal, Abdülkadir Yrd. Doç., Divan Şiirinde Cemre ve Bosnalı Sabit'in Cemrevi-**

yesi, s.133 v.d, TÜBAR yay.2014/ ANK, pdf)

Abdülkadir Erkal, Anadolu'nun bazı bölgelerinde cemreye, 'Cemile, Cemile kadın' gibi isimler verildiğini, Azerbaycan'ın Nevruz Bayramından önce yılın son çarşambası gününde yapılan "boz ayın dört çarşambası" uygulamasını ifade eden son "Cemle" kelimesinin de aynı anlama geldiğini ve aynı kökten türediğini, yazar. " Halk düşüncesine göre her cemrenin düşüşüyle hava, su ve toprak ısınmaktadır. Yine halk inanışına göre uzun bacaklı cemre yağmurları yağmazsa, o yıl bereket olmaz. Tokat yöresi efsanesinde cemre gökte yaşayan yiğit bir delikanlıdır. Bu delikanlı uzaktan gördüğü dünyayı merak etmiş, önce havaya düşmüş, sonra toprak ananın kızlarından birine âşık olmuş. Bunun üzerine delikanlı suya düşmüş, orada yıkanıp temizlendikten sonra toprağa düşüp sevgilisine kavuşmuş. Erzurum bölgesinde ise cemre, havaların ısınmasıyla birlikte ortaya çıkan bir sinek olarak düşünülmektedir. Başta Akdeniz bölgesi olmak üzere bazı bölgelerimizde "döl alma" mevsimi olarak bilinir. **(Erkal, a.g.m., s.134)**

Bütün bu tanımlardan en kısa net bir şekilde cemreyi şöyle tanımlayabiliriz: Cemre uzun süren kış gecelerinden sonra şubat ayının ilk haftasından sonra (miladiye göre 21 Şubat) havaların ısınmasıyla birlikte görülen ve yedişer gün ara ile üç hafta süren bir hava olayıdır. Tabiatdaki bu değişme insanlara da yansımış, onlar da sürülerini otlatmışlar ve çeşitli eğlenceler tertip etmişler, soğuk kış günlerinin geri gelmemesi için Tanrı'ya dualar etmişler, ayinler yapmışlardır. Halk da bu vesile rahatlamış, çeşitli eğlenceler tertip etmişlerdir.

Cemre ile ilgili inançlar

Rize halkı, cemreler düştüğü zaman havada, suda ve toprakta birtakım değişikliklerin meydana geldiğine inanmaktadır. Buna göre cemre düşünce havalar ısınır, suda ise bir tatsızlık oluşur. Cemre toprağa düştüğü zaman eğer toprağa güneş vurursa toprağın üstünde titreşimler meydana gelir.

Rize halkı cemre düşünce "dağ bar bir olur" der; yani en yüksek dağdan bir damla suyun denize bareştğine (kavuştuğuna) inanmaktadır. Trabzon Acısı'da halk cemrenin toprağa düşüp toprağı ısıtmasıyla beraber toprağın döllenmeye hazır hale geldiğine inanmaktadır.

Denizli ve çevresinde cemreye cemile denilmektedir. Cemile toprağa düştükten sonra toprak ısınır. İnancıya göre en zor ay, cemilelerin düştüğü aydır. Cemile Şubat'ın 15'nde toprağa düşer, toprağa yayılır, toprak ısınır; otlar, çimenler biter ve yaz gelir. Cemile önce havaya, havadan da toprağa düşer, toprakta yayılır, bundan sonra "bahar geldi korkma" denilir.

Cemile suya düştüğünde ise "tamamdır, yaz ayağını salladı" denir. Cemile suya düştükten sonra havalar azar azar ısınmaya başlar. Ayrıca bu yörede halk karakışta rüzgârın dik esip insanların kuytu yer bulamadığına, cemrelerin çıkmasıyla beraber rüzgârın yandan esmeye başladığına ve insanların rüzgârdan korunmak için kuytu yer bulabildiğine inanmaktadır.

Uşak yöresinde yaşlıların söylediğine göre cemre suya düşünce gölün içinde bir kaynaşma olur. Kurbağalar ötüşür, pisler; halk da cemre düştü der. Suyun üstündeki kurbağalar sur gibi bir şey yapınca, halk cemre düştüğünü anlar. Cemreler toprağa düşünce börtü böcek ortaya çıkar. **(Zehra Hamarat "Cemre Düşmesiyle İlgili İnanç ve Uygulamalar" s.191 vd. Trakya Üniversitesi Ed. Fak. Dergisi, c:2, Sayı:3, Ocak 2012)**

Günümüzde cemre eski özelliğini kaybetmiş gibi. Özellikle Konya yöresinde eski inançlar mevcut değil. Sadece havaların ısınması olarak biliniyor.

Çumra'nın Üç Hüyük köyünden Remzi Görmez'le görüştüm.

"Cemre ile ilgili ne biliyorsunuz? diye sordum. "Birinci cemre bu gün havaya düştü. İnsanlar eskiden cemre düştüğünde, bolluk bereketlik getirmesini, havayla karışıp çok yağmur yağdırmasını isterlerdi. İkinci cemre haftaya bu gün... Yedişer gün bunlar. O da suya düşecek. Suyu ısıtacak. Bundan bir hafta sonra (yedi gün arayla 21 gün zaten) sonra toprağa düşecek, toprakta verimi artıracak. Bizde bu adet hiç yok. Yörükler daha çok yapıyorlar.

Dinlendik köyünden Yunus Gökce:

"Cemre düşecek, düştü, daş daşı korur deriz. Cemre hakkında fazla bir şey bilmiyorum dedi.

Bu mevsimde çobanlarla ilgili hiçbir şey yok. Benim bildiğim cemre bir düşse daş daşı korur. Poyraz kapanınca ısınır, deriz. Cemre hakkında tek bildiğim bu." dedi.

Çumra'nın eski Belediye Başkanı Kuzuculu Zeki Türker:

"Bizde cemreye cemine denir. Eskiden annemgil anlatırlardı; ilk cemine (Cemile) Okçu'da bir kadın varmış. İlk cemine onun adına olurmuş. İlk cemine iyi geçer, korkmanın derlerdi. Orta cemineye de Çakal Cemile deniyordu. Dinlendikli mi İnilli mi Çomağın Cemile diye bir kadın varmış. Kadın biraz kötüymüş. Çakal Cemile derlermiş. Onun için orta cemineye Çakal Cemine, çok kötü geçer derlermiş. En küçük cemine de Konya'dan gelme çok güzel bir gelinmiş, çok da uysalmış. Onun için son cemine de iyi geçermiş. Bizim Yörüklerde mi yoksa başka yerlerde de var mı bilmiyorum, cemrelerde doğan kız çocuklarının ismini cemine diye koyarlar. Onun için her göçebe aşiretinde bir cemine vardır..."

SONUÇ

Cemrenin toprağa düşmesiyle birlikte çiftçiler baharlık için tarlalarını hazırlamaya başlar. Mart ayında havaların ısınmasıyla birlikte bağ budaması yapılır. Cemre olayına Anadolu, Azerbaycan ve Orta sava Türk kültüründe, Araplarda ve Farslarda rastlanmaktadır. Cemrenin, edebiyatımızın, folklorumuzun, eğlencelerimizin bir zenginliği olarak görüyorum. İtikadımıza bir zararı olmayan bu tür olayların yaşatılması gerektiğini düşünüyorum.

ÖZGEÇMİŞİM

MUSTAFA ARICI

"Kızlarıma ve oğullarıma"

I
Bir varmış bir varmış...
Ne zaman ne mekân içinde
Ezeli hükmü gereği onun
Cümle âlem gizli bir harf içinde
Nûn
Kader mühürlü zarf
Kûn fe yekûn
'Denizi ateş eyler
Ateşi gül bahçesi'
Sebepsiz kerem eyler
Seni müşerref
Beni nûn...